

Судилківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів
Судилківської сільської ради (об'єднаної)
Шепетівського району
Хмельницької області

Матеріали на міжнародний конкурс
шкільних проектів усної історії
«Політичний досвід у 80-х і на початку 90-х років»

ПРОЕКТ З УСНОЇ ІСТОРІЇ
**«ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ: ВІД КОМСОМОЛЬСЬКОГО
ЛІДЕРА ДО ПЕРЕКОНАНОГО НАЦІОНАЛІСТА»**

Організатор конкурсу:
Чеська громадська організація
Асоціація з міжнародних питань

Виконавець проекту:
Сінтюк Яна, учениця 10 класу
Судилківської ЗОШ І-ІІІ ст.

Координатор проекту:
Ірина Болюх, вчитель історії
Судилківської ЗОШ І-ІІІ ст.,
старший вчитель

2018

Мета проекту:

- дослідити причини зміни світогляду молоді у 80-х і на початку 90-х років;
- визначити, як звичайні громадяни сприймали важливі події суспільного життя, який вплив вони мали на долю пересічної людини;
- набути досвіду отримання інтерв'ю, його обробки, транскрибування та аналізу;
- поспілкуватися із цікавою людиною;

Період проведення:

Дата проведення: 7 червня 2018 року

Транскрипція: червень-вересень 2018 року

Узагальнення та оформлення конкурсної роботи: вересень-листопад 2018 року

Коментар:

Вислів античного філософа Геракліта «Все тече, все змінюється» актуальний і сьогодні. Змінюється політична еліта, політичний курс держав, держави створюються і гинуть. Сприйняття людиною світу, життєві цінності теж змінюються. Проте важливо, щоб зміна переконань особи відбувалася не через прагнення вислужитися, «зробити» кар'єру, покращити свій матеріальний стан, а через об'єктивне споглядання суспільного життя, прагнення жити і діяти за велінням совісті.

Кожне покоління оцінює свою епоху через суб'єктивне бачення подій, власний досвід та емоції. Важливо зберегти спогади людей, які творили конкретну епоху, були її активними учасниками.

Працюючи над темою «Політичний досвід у 80-х і на початку 90-х років», хотілося б порівняти погляди респондента Грицюка Валерія Савича у юнацькі роки та в більш зрілому віці, з'ясувати причини їх трансформації.

Грицюк Валерій Савич народився і виріс у вчительській сім'ї на Волині, відмінно навчався, був комсомольським лідером. З початком Перебудови та демократизації суспільного життя, появою різних політичних партій стає

активним членом Народного Руху України. Протягом років незалежності, незважаючи на зміну влади, політичної орієнтації не змінив.

Працює вчителем географії у Судилківській ЗОШ І-ІІІ ступенів. Одружений, має дорослих доньку і двох синів.

Респондент яскраво змальовує такі явища радянської епохи: дефіцит товарів, низькі зарплати, розбіжності між кремлівською пропагандою та дійсністю.

Висновки: розбіжності між офіційною радянською пропагандою та реальним життям суспільства, приховування владою правди про масштаби і наслідки Чорнобильської аварії від своїх громадян, «афганський синдром», який пережили учасники війни в Афганістані – це перелік далеко не всіх чинників, які змінили свідомість та світогляд людей, спонукали їх стати активними учасниками боротьби за власну державу – незалежну Україну.

Інтерв'ю з Грицюком Валерієм Савичем

Адреса : Хмельницька обл. Шепетівський район, с. Судилків, вул. Шкільна, 1а.

Проект: «Трансформація особистості: від комсомольського лідера до переконаного націоналіста»

Інтерв'юер: Яна Сінтюк

Транскрипція: Яна Сінтюк

Вид інтерв'ю: аудіо - інтерв'ю

Місце проведення інтерв'ю: Судилківська ЗОШ І- ІІІ ст. кабінет географії № 56

Під час проекту присутні: Валерій Грицюк – респондент, Яна Сінтюк – інтерв'юер, Ірина Болух – керівник проекту.

Контактна інформація керівника проекту: +38-098-235-82-94, e-mail: boluhirina72@gmail.com

Анкета респондента:

Вік: 57 років

Освіта: вища, педагогічна, закінчив педагогічний інститут ім. Лесі Українки в м. Луцьку

Працевлаштування: Судилківська ЗОШ І-ІІІ ступенів

Місце проживання : Хмельницька обл. Шепетівський район, с. Судилків, вул. Гагаріна, 99

Яна Сінтюк (Я. С.) – Доброго дня, Валерію Савичу!

Валерій Грицюк (В. Г.) - Доброго дня, Яно!

Я. С. – Ми беремо участь у конкурсі проектів «Oral history» на тему «Політичний досвід у 80-х і на початку 90-х років», в рамках проекту хочемо взяти у Вас інтерв'ю.

Де і коли Ви народилися? Розкажіть коротко про своє дитинство.

В. Г. – Я народився на Волині, в селищі Голоби Ковельського району. Народився я досить давно, як на мою думку, в 1961 році.

Я. С. - Ким були Ваші батьки?

В. Г. – Мої батьки були вчителями. Мама моя була вчителем філології, викладала українську і російську мову та літературу, а тато був вчителем історії. А оскільки був завжди підтягнутий, спортивний, то ще викладав і фізкультуру. Дитинство моє пройшло як справді дитинство у вчительській сім'ї. В мене було два брати: брат – близнюк Віктор і старший на 4 роки брат Олександр. Я не можу своє дитинство відірвати від їхнього дитинства, особливо близькі були з братом – близнюком, з яким потім навчався разом і в школі, і в інституті. І потім після закінчення ВУЗу потрапив разом на Шепетівщину з Волині. Якщо говорити про дитинство, то скажу так: дитинство було не те що зовсім бідним, але небагатим. Однак ми жили всі дружно, батьки були толерантні щодо нас, дуже толерантні. В житті все буває: і хороше, і погане, але спогади про дитинство в мене щонайкращі.

Я. С. - Найяскравіший спогад дитинства?

В. Г. – Найяскравіший? Якщо говорити про дитинство раннє, то я себе пам'ятаю десь із років п'яти, напевно. Але найяскравіший, це , певно, прихід в

школу. Дуже добре пам'ятаю, коли батьки йдуть в школу, як вчителі, і ми троє. З Віктором взяли за руки, з таким тремтінням ішли до школи. Слід сказати, що ми цього дня чекали, дуже чекали. Старший брат йшов уже в п'ятий клас, він нам багато чого розповідав. Хочу сказати, що ішли ми в школу підготовленими, добре читали і рахували, і задачі розв'язували. Цей спогад такий чіткий: 1 Вересня 1968 року була дуже гарна погода, сонячно. Ось, квітів багато, великі букети квітів. І батьки привели до першої вчительки Марії Улянівни. Така була вчителька душевна, як мені здавалося малому, ой, Боже, яка вона вже старенька. Насправді ми зараз значно старіші, ніж вона була тоді. Їй було десь 45 років приблизно.

Я. С. – До школи Вас навчали батьки?

В. Г. – Так, батьки, звичайно. Я ж кажу, батьки були вчителями. В нас було так заведено, що мама і батько, і старший брат, вони всі намагалися підготувати якнайкраще до школи. В нас ще таке змагання між собою було: а хто швидше навчиться читати, а хто швидше навчився розв'язувати задачі. Цей змагальний, конкурсний, ніби, відбір тривав до закінчення ВУЗу. Так, якщо коротко, то так.

Я. С. - Чи були Ви членом дитячих чи молодіжних організацій?

В. Г. – Так, так. Тодішнє радянське суспільство було таке, що молодіжні організації і дитячі відігравали дуже важливу роль. Перша дитяча організація, до якої я вступив, була жовтенятська організація. Ти, Яна, напевне про таку і не чула? (усміхається)

Я. С. – Ні, не чула.

В. Г. – На лацкані піджачка носили такі червоні зірочки, червоні зірочки з образом Леніна, тільки Леніна в дитячому віці: такий кучерявий хлопчик, білявий. Девіз був такий, що жовтенята ростуть на зміну піонерам. А піонери – це вже була друга організація. Це такі підлітки були десь із 4 по 7-8 клас з червоними галстуками, їх треба було вміти зав'язати. Я хочу сказати, що тогочасна ідеологія була така, що (можливо, що сім'я була вчительська) престижно було стати піонером. Під батьківським контролем ми з братом вчилися на відмінно і коли перша зміна, так би мовити, потрапляла в піонерську організацію і називали прізвища, то відчувалися дуже серйозні наміри щодо роботи в такій піонерській

організації. Ну, якщо б ти мене спитала, Яно, чи соромлюся тої діяльності – ні, звичайно, що, ні. Робота і перебування в піонерській організації – це була перша ступінь до того, щоб вміти організуватися, особливо в суспільній діяльності. Бо коли я вже став юнаком (коли мені було 14 років), то я вступив у члени ВЛКСМ. Що це за організація така?

Я. С. – Всесоюзний ленінський комуністичний союз молоді.

В. Г. – Так от, щодо цієї організації. Це була дуже заідеологізована організація. Власне кажучи, якщо ти вже вивчала період Радянського Союзу, яка мала чітке спрямування і чітку мету. Треба було чимось зайняти молодь, аби відволікти її від вулиці, як такої, від згубного впливу вулиці. Це часто вдавалося.

Я. С. - Можливо, Ви пам'ятаєте якісь традиції цих організацій?

В. Г. – Звичайно, і традиції, і певні моменти, пов'язані з бюрократією там були. Зокрема, кожного року ряд таких дат, до яких ленінський комсомол готувався особливо. Наприклад, якщо говорити в хронологічній послідовності, то з початку року, першою була, мабуть, дата 1 Травня – День міжнародної солідарності трудящих, День Перемоги у Великій Вітчизняній війні, який святкували 9 травня. А далі були свята, пов'язані із, як ми зараз кажемо, жовтневим переворотом 1917 року. А це називалося – чергова річниця Великої Жовтневої соціалістичної революції. Однією з таких традицій було те, що комсомол готував різноманітні заходи, пов'язані із цими датами.

Я. С. – Паради були?

В. Г. – І паради, і демонстрації. Я пригадую, комсомол мав чимало нагород від компартії. Вважалося, що комсомол – це резерв комуністичної партії. Нагороди... Я вже зараз не скажу скільки їх було, десь близько десятка різних орденів за певні успіхи чи досягнення. Наприклад, Орден Червоної зірки – один із перших орденів - за участь комсомолу у громадянській війні. З точки зору сучасної історії громадянська війна була на території сучасної Росії, бо ми тепер не ретранслюємо цю війну як громадянську на території України. Бо, справді, Українська Народна Республіка вела нерівну національно – визвольну боротьбу проти Росії. То зараз ми добре знаємо про бій під Крутами, про армію

Муравйова, яка знищила частину патріотів у Києві, а потім, знищила і армію УНР, придушила національно – визвольний рух. Ще були ордени Леніна, за участь комсомолу у ВВ війні. Попри те, що було дуже багато нашарувань, брехні і неправди в радянській ідеології, як би там не було, а народ проявив багато мужності, героїзму у війні проти фашистської Німеччини, в Другій світовій війні. Потім ще було освоєння цілини – це Північний Казахстан і Південь Західного Сибіру, починаючи з 1956, будівництво Байкало-Амурська магістраль. Цей відрізок дороги будували ще, наскільки я пам'ятаю, ще в передвоєнні роки, але будували напівтаємно, бо будівництво велося руками зеків. Якщо пам'ятаєш трохи історію, то в часи, починаючи з 1921 року і закінчуючи 1952, певно роком, аж до смерті Сталіна існувала така контора – ГУЛАГ, через яку пройшло дуже багато людей, десятки мільйонів людей як ворогів народу. Безплатна робоча сила. А потім вже у 80-і роки добудували Байкало-Амурську магістраль, *також* туди наймали робітників, але значна частина з них була з тої когорти, засуджені. Загалом, про цю організацію, були і позитивні моменти в діяльності комсомолу, і негативні, був і формалізм, і бюрократія була, але разом з тим, молодь була при певній справі. Організовувалися і спортивні змагання, організовувалися якісь концерти, художня самодіяльність. Я по молодості теж в них брав участь.

Я. С. – Чим запам'яталися студентські роки? Яка суспільна атмосфера тоді панувала?

В. Г. – Чи пам'ятаю я студентські роки? Я не пам'ятаю, чим я сьогодні снідав, а студентські роки я можу погодинно розписати (сміється). Студентські роки - це найсвітліше, найдорожче, що може бути в пам'яті будь – якої людини. Власне кажучи, я пам'ятаю свої студентські роки від абітурієнтських переживань до випускного вечора в педінституті ім. Лесі Українки в м. Луцьку. Це зараз Волинський Державний університет. Я навчався на природничо-географічному факультету. Це був тільки 3-й випуск. Нас було 10-12 людей на одне місце. Все вирішували, як у випадку зі мною, знання. Чим глибші знання мала людина, тим більше шансів було поступити. Були люди, які мали певні привілеї – хлопці, які відслужили в рядах збройних сил СРСР, мали змогу потрапити на підготовчі

курси. 9 місяців їх муштрували по основних предметах. Якщо говорити про мій факультет, то це географія, біологія, хімія, фізика, астрономія. А потім вони здавали ці предмети. Звичайно, українську мову і математику. Такі абітурієнти за час служби в армії забували навіть те, чого не знали, як то кажуть (сміється). Доводилося часто бути не тільки товаришем, а ще й консультантом для тих старших від себе. Я можу сказати, це золоті були – 5 років. Хоча, якщо говорити з матеріальної точки зору, бідно ми жили. Я поступив у ВУЗ у 1978 році. Дуже добре пам'ятаю початок 80-х років, який був особливо бідненький. Ще й неврожай був. Радянський Союз закуповував багато зерна за кордоном. До того ж була важка міжнародна обстановка, конфронтація, холодна війна між Радянським Союзом, соціалістичним табором і Західним світом. Дуже добре пригадую, як був студентом, по черзі ходили на розвантажування вагонів. За 5 років навчання в інституті, чого тільки не довелося розвантажувати! Від банального вугілля лопатами, щебеню до мандаринів. Уяви, 60 тон мандаринів насипом! Або пляшок з мінеральною водою. Насипом цукор – сирець, який приходив в порти – Одеський, Херсонський чи Миколаївський, а тоді відправлявся на спиртзаводи. Жовтого кольору тростинний цукор – сирець. Цибуля, борошно. Доводилось ставати в черги за дешевою ковбасою. О 5 –й годині ранку займали чергу і чекали під дверима гастроному поки відкриють, щоб купити пачечку масла і півкілограма дешевої ковбаски. Нажаль, стипендія була скромна – 40 крб. Звичайно, карбованець і гривня – дві різні речі. Хліб коштував 16 копійок буханець сірого хліба і 20 копійок буханець білого хліба...

Якщо ж говорити про студентські роки, то я ніколи їх не забуду, на смертному ложі буду пам'ятати всіх друзів і дівчат, своє перше і не перше кохання. Казала колись одна моя добра знайома (я вже працював в цій школі): «Що тим студентам треба – трохи знань і багато кохання!» У неї були діти – студенти. Кажуть, у кожному жарті є доля жарту. Студентські роки, повторюся, найкращі!

Я. С. – Що вплинуло на Ваш вибір професії?

В. Г. – Тут в першу чергу, звичайно, сім'я. Крім батьків, моя бабуся теж була вчителькою, хоча не мала диплома. До початку Другої світової війни наша територія входила до складу Польщі. Бабуся мала семирічну освіту і до вересня 1939 року була вчителькою місцевої гімназії, так гімназією називалась, бо ж це було не село, а містечко, повітовий центр. Як мама моя казала, бабуся викладала «єнзик руський» - по-польськи «українську мову». Так моя бабуся – педагог, моя мама – педагог, я – педагог в третьому поколінні. А в мене дочка є, яка закінчувала той самий ВУЗ, що я, але вже університет, за спеціальністю соціальний педагог – психолог. Мабуть, вищі сили визначили, чим я маю займатися все своє життя. В батьковій сім'ї чисто педагогів не було, хоча, батько – само собою, мав дві вищі освіти, але батьків брат був науковцем, тривалий час викладав у Кишиневі у Молдовському Національному університеті, він був економістом, за спеціальністю «Агропромисловий комплекс». Дядько був професором, доктором економічних наук, займав, навіть, серйозну посаду – радник Голови Ради міністрів Молдовської республіки. Коли ми з братом закінчували в 1978 році школу, дядько приїздив до нас погостювати, запрошував в університет, але в нас із братом були свої амбіції, ми мали знання, справжні серйозні знання, бо брали участь в олімпіадах районних і обласних. Мені довелось навіть брати участь в республіканській олімпіаді з географії, яка проходила у Вінниці. Призового місця не зайняв, але в десятку увійшов. Це було в 1977 році. Я тоді вперше поїхав від батьків за межі свого регіону.

Я. С. – Як розпочиналася Ваша професійна діяльність?

В. Г. – Вся моя професійна діяльність, якщо не враховувати педагогічної практики, пов'язана із Судилковом, Шепетівкою, Хмельницькою областю. Хоча педпрактику проходив у школі № 1 м. Луцька. Мене закріпили за 9 класом. Це було у 1982 році восени. А в травні 1983 року ми проходили практику в своїй рідній школі. Тут стався курйозний випадок. Я був закріплений за 10 - А класом, а мій брат – за 10 – Б, де й знайшов собі дружину, з якою проживає до цих пір, має спільних дітей. Вже професійна діяльність пов'язана із Судилківською школою. Коли я сюди приїхав, то в школі навчалось понад тисячу учнів, було дуже мало

місця, тому навчалися в 3 зміни. Але було набагато більше бажання в учнів навчатися. Серед нинішніх вчителів школи половина моїх колишніх учнів. Я дуже добре пам'ятаю Юрія Васильовича Береговського, який брав участь в районних і обласних олімпіадах з географії. Колись я вів щоденник, переглядав його кілька років тому, знайшов запис про Береговського. Написано було, що дуже мене тішать знання Тимощука, Береговського і ще кількох інших учнів, які цікавилися географією.

Так склалося, що через рік мене запросили у комсомольську структуру. Я не поривав зі школою, працював в школі на півставки. Встигав, був енергійний, молодий. Зараз я, мабуть, не потягну в би таке навантаження, бо здоров'я немає, нажаль.

Я. С. – Вам довелося займати керівну посаду у ВЛКСМ. Чи змінилося Ваше ставлення до влади? Яким чином?

В. Г. – Яночко, це дуже голосно сказано (сміється) щодо керівної посади. Мене обрали головою комсомольської організації вчителів школи в 1984 році. Це був чи березень, чи квітень – місяць. З деякими вчителями, нині працюючими, наприклад, Мусійчук Євгеною Василівною, ми проводили певні заходи. Тодішній секретар парткому колгоспу ім. Горького, який був мільонером, Ткачук Василь Іванович побачив це, пішов до голови правління Верхогляда Василя Карповича, розповів, що є молодий вчитель, такий активний, давай його переманимо на свій бік. А як переманити? Справа в тому, що в колгоспі була дуже велика організація, ніби ланка районної комсомольської організації. От мене і поманили пряником.

(переривання інтерв'ю)

Я. С. – За яких обставин Ви дізналися про аварію на ЧАЕС?

В. Г. Досить оригінальна історія. Я служив у збройних силах СРСР в далекій Вірменії. Квітень 1986 року. Правда, засоби масової інформації дуже скупко розповідали про ті події. І відомості, поширені в ЗМІ, зводилися до того, що на Чорнобильській станції відбувся викид радіоактивних матеріалів, але нічого серйозного, загрози для здоров'я і життя населення немає. Хоча «сарафанне радіо» передавало зовсім інші дані. Я точно пам'ятаю, що тоді по

телебаченню показували (в ленінській кімнаті був телевізор) демонстрацію трудящих 1 травня. Разом з тим, до нас дійшли слухи, що дітей з Києва вивезли в більш безпечну зону. Пізніше вже стало ясно, що із зони ЧАЕС евакуюють населення. Крім того, мій брат, який проживав у м. Нововолинську (старший брат) мав близьких друзів, яких послали на ліквідацію наслідків аварії. Брат працював шахтарем на одній із шахт Нововолинська. Оскільки тогочасні ЗМІ дезінформували населення, правда уривками все ж таки поступала до населення.

Я. С. – Як вплинула аварія на Ваше життя?

В. Г. – Вплинула. В мене після аварії невдовзі народився син, пізніше, коли йому було років 3, ми з дружиною їздили в Київ, намагалися дізнатися в чому причина фізичного дефекту в сина – атрезія лівого вуха. Професор медицини сказав, що це, імовірно, наслідок аварії на ЧАЕС. Відомо, що ступінь забруднення радіацією призводить до незворотних мутацій організму. Ми обстежувались в 1991 році. Взагалі аварія змінила мій світогляд, я зрозумів, що, нажаль, ідеологія керівництва є викривленою, неправдивою. І потім моя суспільна свідомість змінилась кардинально.

Я. С. – Що ви можете розповісти нам про перебудову 1985р.? Чи виправдала вона ваші сподівання?

В. Г. – Коли 1984 році змінилося керівництво і до влади прийшов молодий та енергійний Генеральний секретар СРСР Михайло Горбачов, то в суспільстві були сподівання на великі зміни. Тим більше, що гасла, які він висунув, давали таку надію. Але зашкарубла система СРСР дуже опиралася прогресивним змінам. Була, на мою думку, мета, яку Горбачов декларував, а потім втілив в життя, - це розпад СРСР. Звичайно, не сам, а за «допомоги» західних урядів та спецслужб. За свідченням російського президента Путіна це стало для нього особистою трагедією. Для мене ніякої трагедії не було, це стало одним із вирішальних пунктів здобуття Україною незалежності. Вже в 1988 – 1989 рр. я вже чітко усвідомлював, що майбутнього Україна у складі СРСР не має, через те, що все управління відбувалося з Москви. Це основна думка, яку я виніс із «перебудови». Хоча з точки зору суспільства, очікування були більшими, аніж перетворення, що

відбулись. Було таке іронічне прислів'я: Ну, як, - питає сусід сусіда, - перебудувався? - Так, тільки шиферу не вистачає. Іронія полягає в тому, що СРСР на той час переживав тотальну кризу: економічну, соціальну, ідеологічну та політичну. Боротьбу бюрократична радянська система програла значно передовішій капіталістичній системі.

Я. С. – Нам цікаво дізнатися вашу думку про війну в Афганістані.

В. Г. – Я служив у Вірменії. Мені довелося служити у частині, яка готувала солдат для проходження військової служби в Афганістані. Я знаю, що ця війна була зовсім не справедлива з боку Радянського Союзу. Радянський контингент був введений у Афганістан ніби то на прохання тодішнього афганського уряду. Це була, насправді, інтервенція. Ставлення моє до уряду негативне, він послав в чужу країну хлопців, які там гинули. Офіційно повідомляли про загибель 15 тисяч солдат. Що ж до самих хлопців, то їх послала країна, якій вони служили, виконувати інтернаціональний обов'язок, допомогти афганському народу у боротьбі із контрреволюцією. До них у мене глибока повага. Двоє моїх однокурсників з потоку загинули в Афганістані. Обоє чесно виконували свій обов'язок. Один загинув у вертольоті, підбитому душманами. Батькам привезли цинкову труну, а що в ній – невідомо. Другий - загинув від кулі снайпера. Тому у мене двояке ставлення. Я співчуваю батькам, які не дочекалися своїх дітей. Співчуваю родичам інвалідів, що повернулися, втративши здоров'я. Війна, загалом, страшна річ, бо більшість учасників бойових дій повертаються із порушеною психікою, їм важко адаптуватися до мирного життя.

Я. С. – Коли вперше почули про Народний Рух України? Як Ви до нього ставилися?

В. Г. – Про НРУ вперше я почув з уст одного із своїх товаришів. В Судилкові живе такий чоловік (закидає ногу на ногу) Артерчук Андрій Мусійович, який брав безпосередню участь в Першому з'їзді Народного Руху України. Він знав про мою патріотичну позицію і при зустрічі запропонував взяти участь. Це було в 1989 році. Довго думати не довелося, в 1990 році я став членом РУХу. Імпонувала позиція щодо незалежності України. Для людей мислячих було

очевидно, що СРСР – це не те утворення, яке забезпечить розвиток української національної ідеї, українського народу в цілому. Тому інтелігенція об'єдналася навколо НРУ. Звичайно, тут, на периферії, ми не могли впливати суттєво на перебіг подій. Серед людей, які підтримують мою позицію – Вихристюк Сергій Федорович, який став членом РУХу трохи пізніше. Мені довелося бачити тільки деяких керівників. Дуже шкода, що не зустрівся особисто із В'ячеславом Чорноволом – одним із засновників і лідерів нашої партії.

Я. С. – В яких багатолюдних акціях Ви брали участь?

В. Г. – Я був учасником III з'їзду, що проходив у Києві у якості члена делегації від Хмельницької області. Це був 1992 чи 1993 рік. Довелося спілкуватися з відомим поетом Павлом Мовчаном, говорили ми також з Іваном Драчем. Серед співрозмовників за круглим столом був академік Ігор Юхновський. Я не кажу, що я там грав дуже важливу роль, але я брав участь в цих діалогах, я бачив цих видатних людей, мав змогу доторкнутися до інтелектуальної еліти, тих людей, які не були пов'язані із комуністичною верхівкою. Вони висловлювали на той час абсолютно альтернативні позиції українського народу, українського суспільства, інтелігенції. Я скажу більше – еліти української нації.

Я. С. – Як Ви зустріли серпневі події 1991 року? Які очікування і сподівання тоді переважали? Чи передбачали Ви, що через кілька років від початку Перебудови в 1991 році Україна стане незалежною? Як ця подія вплинула на Вас?

В. Г. – Комплексне велике питання... Якщо по складових, то так: події 1991 року і наслідки цих подій для мене особисто були очевидні. Я був впевнений, що Україна вийде зі складу Радянського Союзу. В 1990 році Україна проголосила Декларацію про незалежність. Так, як я спілкувався з людьми, які належали до Центрального проводу НРУ, я це передбачив. Як на мене вплинули ці події? Я корінним чином переконався в тому, що позиція моя ідеологічна абсолютно правильна. І подальші події, які відбувалися з українським суспільством тільки переконали мене в цьому. Я ніколи більше не зміню своєї позиції кардинально. Я маю на увазі, що ота генеральна лінія, яку я зайняв у досить молодому віці і до

тепер, за кілька років до пенсійного віку, не змінилася. Є, звичайно, якісь нюанси в деяких трактуваннях подій, але генеральна моя лінія така: я твердо переконаний, що Україна за будь – яку ціну має відстояти свою незалежність : територіальну, економічну, соціальну, політичну тощо. Добре розумію, що головна загроза перед Україною – це загроза російської експансії. Російська імперія агресивна і не зовсім передбачувана, а тим більше, за керівництва не зовсім адекватної людини, я маю на увазі Путіна. Чітко впевнений в тому, що ми не можемо допустити, щоб суспільство було розколоте чи то по географічному, чи політичному, чи релігійному принципу. Ми – єдина нація, єдиний народ. В цьому моя позиція збігається із позицією такої серйозної політичної партії , як «Свобода».

Я. С. - Ви досі є активним «рухівцем», незважаючи на часті зміни політичної еліти. Ви ніколи не були пристосуванцем, чому?

В. Г. – Дякую, це дуже добре питання. Я маю тверді політичні погляди. Та й, скажімо так, якби це було не чисто політично чи ідеологічно, я маю такий характер, якщо я переконаний у своїй правоті, я буду триматися цієї лінії до останнього. Пристосування до цих політичних подій, я вважаю, якщо людина так себе поводить, то вона безхребетна. Є серед наших політиків значна кількість таких, які перебігали з одного табору в інший, були то в опозиції, то у владі, то знов у опозиції, то знов у владі. Якось так себе налаштовували, щоб бути корисним собі, коханому. Я такої позиції не сприймаю, це суперечить моїм моральним принципам. Тому я отак твердо стою на певних позиціях.

Я можу змінювати свої світоглядні параметри, але що стосується тих ідеологічних, політичних поглядів, відношення до Батьківщини, землі, на якій народився, яку любиш, яку плекаєш, до землі, на якій живе родина, діти. онуки, то тут компромісів бути не може.

Я. С. – Дякую Вам, Валерію Савовичу!

В. Г. – І вам дякую.

ОПИТУВАЛЬНИК

1. Доброго дня, Валерію Савичу!
2. Де і коли Ви народилися? Розкажіть коротко про своє дитинство.
3. Ким були Ваші батьки?
4. Найяскравіший спогад дитинства?
5. До школи Вас навчали батьки?
6. Чи були Ви членом дитячих чи молодіжних організацій?
7. Можливо, Ви пам'ятаєте якісь традиції цих організацій?
8. Паради були?
9. Яку освіту Ви здобули?
10. Що вплинуло на Ваш вибір професії?
11. Чим запам'яталися студентські роки? Яка суспільна атмосфера тоді панувала?
12. Як розпочиналася Ваша професійна діяльність?
13. Вам довелося займати керівну посаду у ВЛКСМ. Чи змінилося Ваше ставлення до влади? Яким чином?
14. За яких обставин Ви дізналися про аварію на ЧАЕС?
15. Як вплинула аварія на Ваше життя?
16. Що ви можете розповісти нам про перебудову 1985р.? Чи виправдала вона ваші сподівання?
17. Нам цікаво дізнатися вашу думку про війну в Афганістані.
18. Коли вперше почули про Народний Рух України? Як Ви до нього ставилися?
19. В яких багатолюдних акціях Ви брали участь?
20. Чи довелося спілкуватися із відомими діячами Руху?
21. Як Ви зустріли серпневі події 1991 року? Які очікування і сподівання тоді переважали? Чи передбачали Ви, що Україна стане незалежною? Як ця подія вплинула на Вас?
22. Ви досі є активним «рухівцем», незважаючи на часті зміни політичної еліти. Ви ніколи не були пристосуванцем, чому?

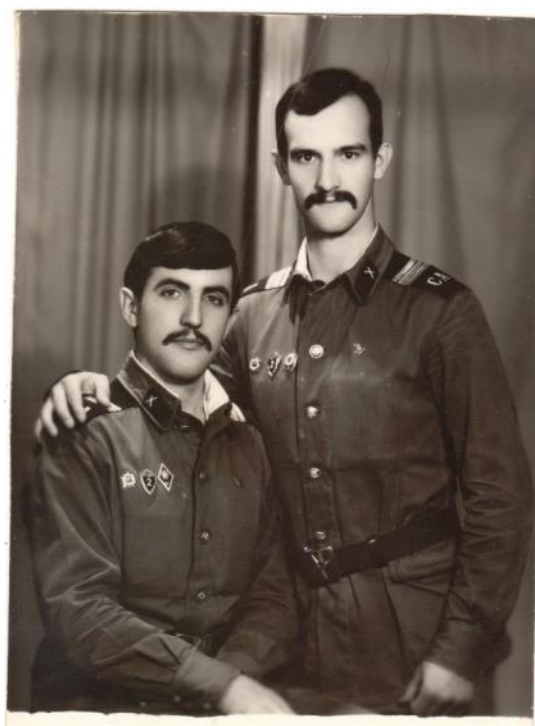
Додатки

«Ми з братом-близнюком Віктором були дуже близькі...»

«Студентські роки - це найсвітліше, найдорожче, що може бути в пам'яті
будь – якої людини»

«Мені довелося служити у частині, яка готувала солдат для проходження
військової служби в Афганістані»

Грицюк В.С. із колегами на подвір'ї Судилківської ЗОШ І-ІІІ ступенів

Під час роботи на агітаційному пункті

Посиденьки із однодумцями
(Грицюк В.С. - крайній зліва)

УГОДА

про зберігання й використання транскрибованої копії інтерв'ю

1. Я, Грицюк Валерій Савович, ознайомившись з транскрибованою копією свого інтерв'ю для проекту «Трансформація особистості: від комсомольського лідера до переконаного націоналіста», не заперечую проти використання в навчальних і академічних цілях як самого тексту, так і інформації, яку він містить.

2. Мені відомо про те, що транскрибована копія мого інтерв'ю зберігатиметься в Судилківській ЗОШ I – III ступенів для навчального й академічного використання іншими дослідниками.

Дата 07. 11. 2018р.

Підпис (Грицюк В.С.)

УГОДА

про використання фотографій

1. Я, Грицюк Валерій Савович, не заперечую проти використання і друкування копій фотографій як ілюстративного матеріалу в рамках проекту «Політичний досвід у 80-х і на початку 90-х років».

2. Мені відомо про те, що транскрибована копія мого інтерв'ю разом із копіями фотографій зберігатиметься в Судилківській ЗОШ I – III ступенів для навчального й академічного використання іншими дослідниками.

Дата 07. 11. 2018р.

Підпис (Грицюк В. С.)